

Maria en de AfD

Columns - 10 oktober 2017 - Auteur: Carsten Brzeski

Het succes van de AfD reduceren tot neonazi's in Oost-Duitsland schiet veel te kort, schrijft ING-econoom Carsten Brzeski.

Bij Fräulein Maria's Bicycle Tour in Salzburg kom je geen Oostenrijker tegen. En ook geen Duitsers. Het hele fenomeen van 'The Sound of Music' en een nostalgische fietstocht langs bekende plekken uit de film is een succes, alleen niet bij Duitstalig Europa. Moeite met de erkenning van de eigen geschiedenis speelt vooral in Oostenrijk, maar ook bij sommige Duitsers, een rol. Vooral Oost-Duitsers die voor de val van de Muur schoolliepen, leerden dat het Derde Rijk de geschiedenis was van West-Duitsland, maar niet van de DDR. Die omgang met de geschiedenis is een belangrijke reden voor de huidige politieke ontwikkelingen.

Duitsland herkauwt nog steeds de verkiezingsuitslag. Niet alleen omdat het heel moeilijk zal zijn de Jamaicacoalitie bij elkaar te krijgen, maar ook vanwege het succes van de AfD. Zes miljoen Duitsers hebben op die extreemrechtse partij gestemd. In Duitsland maar vooral in het buitenland komen rechtspopulistische opiniemakers nu onder de steen vandaan gekropen. De 'I told you so'-verhalen zijn inflatoir. Want ze wisten het al lang: het sluiten van ziekenhuizen, scholen en bankkantoren had in heel Oost-Duitsland tot de opmars van de AfD geleid. Wie trof er schuld? De vluchtelingen, kanselier Angela Merkel en Europa, de kop van Jut voor alles.

Dat de aangehaalde dorpen van minder dan 1.500 inwoners misschien niet echt representatief zijn en dat zelfs eerstejaarsstudenten economie al het verschil leren tussen correlatie en causaliteit doet er niet zoveel toe. Om het fenomeen van de AfD te begrijpen, en misschien zelfs heel Duitsland en de Duitse politiek, moet je dieper gaan dan krantenkoppen of snelle kreten op televisie. De omgang met het verleden van het Derde Rijk, het leven in een volgende totalitaire staat en het ontbreken van politieke opleiding spelen een belangrijke rol. Niet voor niets is de AfD vooral groot bij Oost-Duitse mannen die vóór de Duitse hereniging in 1990 zijn geboren. Een rondje met Maria's fietstocht zou helpen. Overigens ook in Beieren.

Het succes van de AfD reduceren tot neonazi's in Oost-Duitsland schiet veel te kort. De AfD-kiezers zijn niet alleen maar racistische leeghoofden. Het fenomeen AfD is een vergaarbak van proteststemmen, rechts-radicalen, teleurgestelde

socialisten, Oost-Duitse 'Wiedervereinigungs- en moderniseringsverliezers', vreemdelingenhaters, eurocritici, fundamentele christenen, homohaters, nationaalconservatieven, aanhangers van complottheorieën en nog veel meer. Mensen die om uiteenlopende redenen geen hoop meer hebben en ook de hoop missen dat de gevestigde partijen ze deze hoop zullen geven. Meer dan de helft van de AfD-kiezers stemde vier jaar geleden op een andere partij of stemde helemaal niet.

Op dit moment vertegenwoordigt de AfD de hopeloze burger, de *Wutbürger* (woedeburger). Vrij naar 'The Sound of Music' moeten de Duitse politiek en Frau Merkel een berg beklimmen in de zoektocht naar een antwoord op het woedeburgerschap. De reactie zoals in Nederland, waar alle partijen meer naar rechts of links opschoven als antwoord op de nieuwe extreme eenden in de bijt, is geen antwoord gebleken. Het wordt een steile berg, Fräulein Angela, voordat je je droom vindt.

Carsten Brzeski is Chief Economist bij ING in Frankfurt am Main en schrijft regelmatig in Nederlandse en internationale media. Deze column is met toestemming overgenomen uit de Belgische krant [De Tijd](#) (daar gepubliceerd op 6 oktober 2017)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/23113/maria-en-de-afd>